

IZVJEŠTAJ SAVJETODAVNOG ODBORA GRADA TUZLA O PRAĆENJU STANJA UPRAVLJANJA JAVNIM FINANSIJAMA NA LOKALNOM NIVOU

Uvod

Javne finansije predstavljaju djelatnost lokalne uprave kojoj su na osnovu zakona i drugih propisa povjerene određene funkcije prikupljanja i trošenja finansijskih sredstava radi ostvarenja opšte korisnih društvenih ciljeva. Najvažniji instrument upravljanja javnim finansijama je budžet. Budžetom se određuje iz kojih će se izvora prikupljati budžetski prihodi i na šta će se ti prihodi trošiti.

Angažman građana u praćenju stanja u upravljanju javnim finansijama lokalnih uprava može pomoći da se pruže bolje javne usluge, donose bolje odluke, poveća povjerenje između lokalnih vlasti i građana, poveća odgovornost i transparentnost, spriječe koruptivne prakse i sl.

Primarni fokus praćenja i izvještavanja Savjetodavnih odbora građana (SOG) u okviru Projekta pomoći lokalnoj upravi, kojeg finansira USAID, (USAID LGAA) su pružanje usluga, implementacija strategija razvoja i javne finansije.

U novembru 2023. godine USAID LGAA je za predstavnike partnerskih jedinica lokalne samouprave (JLS) i SOG-ove održao online obuku o građanskom praćenju upravljanja javnim finansijama na lokalnom nivou. Cilj obuke bio je predstaviti okvir i preporučiti poduzimanje niza praktičnih koraka za vršenje funkcije društvenog monitoringa u oblasti upravljanja javnim finansijama na jednostavan i metodološki ispravan način.

S tim u vezi, Savjetodavni odbor građana Grada Tuzla je uz podršku USAID LGAA i partnerskih JLS sačinio ovaj Izvještaj analizirajući podatke sa portala budzet.ba „Provjerite budžet vaše lokalne uprave“ za dvije prioritetne usluge, procjenjujući transparentnost i učešće građana u budžetskom procesu na osnovu javno dostupnih podataka i provodeći online anketu sa građanima o dostupnosti, razumijevanju i njihovoj informisanosti o budžetu lokalne uprave.

Elementi praćenja stanja upravljanja javnim finansijama obrađeni u ovom izvještaju prikazani su u sljedećoj tabeli.

Br.	Elementi praćenja	Izvori informacija
1.	Transparentnost budžetskog procesa	Zvanična internet stranica uprave i drugi internet servisi uprave
2.	Mehanizmi učešća građana u procesu budžetiranja	Zvanična internet stranica uprave i drugi internet servisi uprave
3.	Planiranje, usvajanje i implementacija budžeta i analiza sadržaja budžeta lokalne uprave za dvije prioritetne usluge	Zvanična internet stranica uprave i drugi internet servisi uprave, portal www.budzet.ba
4.	Mišljenje građana o budžetu lokalne uprave prikupljena putem online ankete	On line anketa distribuirana digitalnim putem

Transparentnost

Dokumenti budžeta za 2023. i 2024. godinu uključujući izvještaje o izvršenju budžeta za prethodne godine i Budžet za građane za 2023. su lako dostupni putem web stranice Grada. Grad također redovno objavljuje pozive za konsultacije, javne rasprave i druge oblike učešća građana kao i izvještaje i ili informacije o rezultatima konsultacija i učešća građana sa naglaskom na status pojedinih inicijativa. U oblasti javnih nabavki na web stranici izostaje plan za 2023. godinu dok se pozivi za javne nabavke i odluke o izboru ponuđača redovno objavljuju.

Mehanizmi i učešće građana u procesu budžetiranja

Grad Tuzla redovno u procesu pripreme budžeta prikuplja informacije o potrebama građana putem mjesnih zajednica, udruženja, neformalnih grupa i pojedinaca. Svaka služba grada Tuzla provodi pojedinačne javne rasprave sa korisnicima iz svog djelokruga rada. Putem javnih poziva i uz propisane procedure i kriterije Grad Tuzla finansira rad i projekte neprofitnih organizacija (sport, kultura, obrazovanje, mladi, civilno društvo, ekologija i sl.). Grad Tuzla ne provodi praksu potpunog participativnog budžetiranja. Participativno budžetiranje je proces kojim građani mogu odrediti na šta će biti potrošen dio budžeta lokalne uprave. Primjena participativnog budžetiranja bi dodatno osnažila motivaciju i učešće građana u procesu budžetiranja.

Planiranje, usvajanje i implementacija budžeta kao i analiza sadržaja budžeta lokalne uprave putem portala www.budzet.ba za dvije prioritetne usluge

Shodno uvidima sa zvanične web stranice Grad Tuzla je budžet za 2023. godinu usvojio 22.12.2022, a za 2024. 20.12.2023., što je u skladu sa budžetskim kalendarom. Grad je takođe razmatrao i objavio kvartalne i polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta. U 2023. godini Grad Tuzla je u dva navrata izvršio rebalans budžeta za 2023. godinu.

Grad Tuzla je u saradnji sa USAID LGAA projektom je odabrao raditi na unaprjeđenju dvije prioritetne usluge „Održavanje lokalnih puteva“ i „Izdavanje izvoda iz matičnih evidencija“. Imajući to u vidu i podatke o budžetu Grada Tuzla prezentovanih na portalu budzet.ba, SOG Tuzla izdvaja sljedeće podatke:

	Plan za 2023. godinu	Plan za 2024. godinu	2024/2023
Prihodi	78.749.631,00 KM	82.691.597,00 KM	+5,0%
Administrativne takse i naknade	690.000,00 KM	760.000,00 KM	+10,14%
Rashodi	78.749.632,00 KM	82.691.597,00 KM	+5,0%
Redovno održavanje puteva (planirani utrošak)	3.000.000,00 KM	3.200.000,00 KM	+6,67%
Zimsko održavanje puteva (planirani utrošak)	720.000,00 KM	720.000,00 KM	=
Izgradnja putne infrastrukture (planirani utrošak)	9.323.158,00 KM	14.320.179,00 KM	+56,81%

Podaci o izvršenju budžeta za 2023. godinu Grada Tuzla bit će dostupni i uneseni u portal budzet.ba u drugom tromjesečju 2024. godine. Shodno tome, planirano je da Savjetodavni odbor građana Grada Tuzla okonča drugi krug monitoringa stanja upravljanja javnim finansijama na lokalnom nivou sa

fokusom na poređenje planskih podataka u odnosu na izvršenje budžeta za 2023. godinu, sredinom 2024. godine.

Budžetski proces – viđenje građana¹

Savjetodavni odbori građana koriste različite metode, tehnike i pristupe, uključujući i odgovarajuće digitalne alate, kako bi aktivno promovisali učešće javnosti u lokalnim procesima društvenog monitoringa i donošenja odluka. Kao dio procesa monitoringa, Savjetodavni odbor građana Grada Tuzla je tokom januara 2024. godine proveo online anketu (<https://forms.office.com/r/sMCnz5K5MP>) sa ciljem da se utvrdi percepcija građana o pitanjima pristupa, razumijevanja, informiranosti o budžetu uprave, kao i njihovog učešća u budžetskom procesu. Poziv za anketu objavljen je putem gradske internet stranice, a pristiglo je 224 odgovora. Rezultati su sljedeći:

Pitanje	Da	Ne	Ne znam
Da li je Budžet vaše lokalne uprave jednostavno dostupan putem zvanične internet stranice uprave?	115(51%)	40 (30)	6(17%)
Da li razumijete sadržaj Budžeta vaše lokalne uprave?	124(55%)	68 (30%)	32(14%)
U kojoj mjeri ste zadovoljni informisanjem vaše lokalne uprave o stanju prihoda i rashoda u lokalnom budžetu?	2.8 (1-5)		
Da li ste upoznati sa sadržajem Budžeta za građane koji objavljuje vaša lokalna uprava?	97(43%)	110(49%)	17(7%)
Smatrate li da je Budžet za građane dobar način da se informišete i uključite u proces izrade i praćenja izvršenja budžeta vaše lokalne uprave?	82(84%)	12(12%)	3(3%)
Smatrate li da učestvovanjem u javnoj raspravi građani mogu utjecati da se njihovi prijedlozi uvrste u budžet lokalne uprave?	155(84%)	55(12%)	14(3%)

Građani su dali dosta prijedloga za njihov aktivniji angažman u budžetskom procesu, kao npr. organizovati edukacije za aktivno participiranje u budžetskom procesu; podizati svijest građana da je to njihov budžet i kroz primjere u praksi pokazati da je moguće uticati na budžet, promovirati budžet za građane; animirati predstavnika MZ da kroz kontakte sa građanima daju prijedloge; objavljevati na mjesečnom nivou informacije o utrošku sredstava kao i planiranim aktivnostima za naredni period; povećati transparentnost i javno informisanje građana o društveno korisnim aktivnostima u zajednici; kreirati online upitnike o potrebama građana u lokalnoj zajednici; objavljevati odgovore na građanske inicijative, pitanja i prijedloge; obavještavati građana putem javnih kampanja kroz korištenje šireg spektra javnih i privatnih servisa i platformi kako bi ih pratile sve starosne grupe; jednostavnim grafičkim prikazom na mjesečnom nivou prikazati u šta se troše budžetska sredstva putem reklama/banera, na web portalima, na zvaničnim stranicama, na društvenim mrežama, na javnom tv servisu; kroz realizaciji ovakvih anketa omogućavati davanje sugestija bez učešća na javnim raspravama; educirati mlade za učešće itd

¹ Više detalja o rezultatima ankete i percepciji građana dostavljamo u prilogu izvještaja.

Preporuke

Shodno izloženom pregledu stanja upravljanja javnim finansijama u Gradu Tuzla, SOG Tuzla predlaže sljedeće:

- Prema Uredu koordinatora za reformu javne uprave u BiH „ako informacije koje pripremaju i posjeduju, institucije stavljaju na uvid i raspolaganje javnosti i onda kada se to od njih ne traži, takve institucije zovemo proaktivno transparentnim“. Poželjno je da i jedinice lokalne samouprave postupaju u skladu sa standardima proaktivne transparentnosti, koji su predstavljeni na [Standardi – Ured koordinatora za reformu javne uprave \(parco.gov.ba\)](#)
- U svrhu veće informiranosti i promocije učešća građana u procesu budžetiranja JLS mogu izraditi i promovisati Infografike budžeta. U saradnji sa USAID LGAA partnerske JLS su pripremile i promovisale takve infografike. Poželjno je da se takva praksa nastavi i u narednim kalendarskim godinama.
- Participativno budžetiranje je proces u okviru kojeg građani mogu odrediti na šta će biti potrošen dio budžeta lokalne uprave, uz prethodno jasno utvrđene kriterije. Primjena participativnog budžetiranja bi dodatno osnažila motivaciju i učešće građana u procesu budžetiranja. Više info o načinima primjene participativnog budžetiranja može se naći na [01Dodatak A5_web.pdf \(iom.int\)](#)